

førte til Brug ved Amtsvejene, beløber sig efter de paa Stedet herskende Prisforhold til ca. 300 Kr. om Aaret. Man ser altsaa deraf, at vedkommende Privatmand har maattet ofre 180 Kr. aarlig paa Amtets Landeveje. Dette er, synes jeg, dog et ganske urimeligt Forhold; thi det bliver jo i Aarenes Løb en betydelig Sum; i de 4 Aar, som ere gaaede, beløber det sig allerede til 720 Kr. Jeg tror virkelig, at det er højst ubilligt, at Enkeltmand ved gamle forældede og — jeg siger det atter — mod Grundloven stridende Lovbestemmelser skal tvinges til at bringe saadanne Ofre paa det offentlige Alter. Dette kan umulig andet end vække Misfornøjelse, og det griber meget dybere ind, end man er tilbøjelig til at tro. — Det foreliggende Forslag har øjensynlig sine store Mangler; deri er jeg fuldstændig enig med den højtærede Minister. Den ærede Forslagsstiller synes at være gaaet ud fra rent fejle Forudsætninger, idet han har troet, at det paahvilede det offentlige at betale Materialierne til Amtsvejene. Men det er jo ikke Tilfældet; det paahviler ikke det offentlige. Værdien af disse Materialier er saare forskellig i de forskellige Egne af Landet, thi det kommer ganske an paa, hvorledes vedkommende Grusgrav er beliggende, og der maa derfor nødvendig foretages en lovlig Taksation paa hvert Sted for sig, og Prisen maa blive meget forskellig paa de forskellige Steder; derom kan der ikke tvistes. Jeg har læst Forslaget saaledes, at det er den ærede Forslagsstillers Mening, at han vil stille Amtskommunerne og Sognekommunerne under lige Vilkaar; og at baade Amtskommunerne og Sognekommunerne ikke blot skulle være forpligtede til at betale den Skade, som forvoldes ved Materialernes Oparbejdelse og ved Tab paa det dyrkede Areal, men ogsaa betale fuld Erstatning for selve Materialierne. Saaledes har jeg forstaaet Lovforslaget, skønt jeg indrømmer, at det efter sin Ordlyd ikke kan forstaaes saaledes. Men hvis dette altsaa er den ærede Ordførers Mening, saa siger jeg, at denne Mening kunne vi meget godt give vor Tilslutning. Det bliver ganske vist en noget stor Udstrækning, Lovforslaget faar, men jeg tror ikke, vi skulle lade os afskrække deraf; thi har Enkeltmand Raad til at bringe den Slags Ofre, saa har det offentlige ogsaa Raad til at betale Materialierne, hvad det de fleste Steder maa gøre allerede i Forvejen. Jeg vil altsaa trods de Mangler, Lovforslaget har, tillade mig at udtale, som jeg før sagde, min Anerkendelse af Forslagets gode Mening

og min Paaskønnelse af, at det er bragt frem. Jeg tror, at dette er en Sag, som Lovgivningsmagten gør vel i saa snart som muligt at tage sig af og faa bragt i Overensstemmelse med Grundlovens § 82. Jeg indrømmer, at det vilde være særdeles heldigt, om Regeringen vilde tage Initiativet ved denne Sags Fremme, og jeg tror, at hvis den højtærede Indenrigsminister kendte Forholdene, saaledes som de ere omkring i Landet, og mærkede den Misfornøjelse, som mange Steder virkelig findes, vilde han tage under alvorlig Overvejelse, om Tiden ikke var kommen for Regeringen til at tage Initiativet netop paa dette Omraade. Jeg anbefaler altsaa det foreliggende Forslag; jeg anser det ikke for umuligt, at det under et Udvalgs Bearbejdelse kunde faa en saadan Skikkelse, at baade Regering og Rigsdag kunde være tjente med det; og jeg tror, det vilde være heldigt, om denne Sag kunde finde en snarlig Løsning.

Sløth: Efter de Udtalelser, der ere faldne fra den højtærede Minister, er der maaske ikke Grund til at sige ret mange Ord, da jeg i alt Fald maa være enig med Ministeren i, at Forslaget i den Skikkelse, hvori det foreligger, ikke egner sig til at blive til Lov. Jeg vil imidlertid i Overensstemmelse med den sidste ærede Taler yde den ærede Forslagsstiller min Sympati, fordi han har bragt Forslaget frem, selv om dets Skikkelse ikke er saa heldig, som den kunde være. Jeg er fuldt ud enig med den ærede sidste Taler og med den ærede Forslagsstiller i, at vi ikke vedblivende kunne ignorere Grundlovens § 82 paa dette Omraade. Den ærede Forslagsstiller endte med at anbefale sit *lille* Forslag til Tingets Velvilje. Jeg tror imidlertid, at den ærede Forslagsstiller tager fejl, hvis han betragter det som et lille Forslag. Det er tværtimod et i økonomisk Henseende meget stort Forslag, og dets Rækkevidde og Betydning er vistnok langt større, end selv Forslagstilleren aner. Forslagsstilleren vil derfor ogsaa kunne indse, at naar man sympatiserer med den Tanke, at der skal gives fuld Erstatning og Vederlag for den Skade, en Mand lider paa sin Ejendom, kan man ikke staa paa det Standpunkt, at man siger, at det kun skal gælde Sognekommunen, hvorimod Amtskommunen og fremfor alt Staten med Hensyn til sine Jærnbaneanlæg skal staa paa det gamle Standpunkt og have Materialierne gratis, naar de kun erstatte Jorden. Jeg tror derfor, vi maa være Ministeren taknemmelige, fordi han